

MARÓS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

MARÓS

Feladatok és tevékenységek

Mindennapjaink során a háztartásunkban, és életünk szinte minden területén találkozhatunk fémekkel. Nemcsak huzalok, csapok, csövek, lemezek, tartályok, szerszámok, kötőelemek és szerkezeti elemek, de használati tárgyak is készülnek belőlük. A fém fontos, de drága nyersanyag, amit általában ércekből nyernek ki, különféle eljárásokkal.

A kibányászott nyersanyag megmunkálása nem éppen új keletű dolog. Az évszázadok során egész iparág épült fémfeldolgozásra. A fémek megmunkálása során gyakoriak az olyan műveletek, amelyekkel a felesleges anyag részt kell leválasztani, lefaragni a munkadarabról.

A legrégebben ismert vas- és fémipari szakterületek a köszörűs, esztergályos és a marós szakmák, melyeket gyűjtő néven forgácsoló megmunkálásokként tartanak számon. A hagyományos módon történő megmunkálás során több gép, mint például eszterga-, maró-, köszörű- és fűrőgép segítségével készítették el a munkadarabokat. Az elektronika fejlődése és a számítógépek széleskörű elterjedése azonban ezt a szakterületet sem hagyta érintetlenül. A hagyományos szerszámgépek mellett megjelentek és egyre inkább elterjedtek a számítógéppel vezérelt gépek. Az NC, CNC gépek feltalálása ezt a folyamatot egyszerűsítette, így a munkadarabok nagy része már egy gépen készülhet. A forgácsolónak a hagyományosan, vagy a numerikusan vezérelt géptípust is ismernie kell.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A marós szakma a forgácsoló szakma egyik leágazása, a gépi forgácsolási eljárások közül a legváltozatosabb megmunkálási mód.

A marós feladata a gépekhez, berendezésekhez, műszerekhez nélkülözhetetlen alkatrészek forma- és méretpontos előállítás, maróműveletek elvégzése. Különböző nagyságú, legtöbbször síkfelületek (vízszintes, függőleges, párhuzamos, ferde) alakos felületek (pl.: fogazás és hornyok) megmunkálása.

Tevékenysége a több-élű forgácsoló szerszám, és a megmunkálandó anyag befogásával, valamint a gép beállításával kezdődik. A gépbe befogott, lassú előtolással haladó munkadarabról a maró (véső, fűrő) szerszám vékony forgácsot választ le. A művelet addig tart, amíg a műszaki rajznak és a műveleti utasításnak megfelelő méretet, alakot és felületi simaságot el nem éri.

A munka során a szerszám élei behatolnak az anyagba, leválasztják annak felesleges részeit, mint általában a forgácsolási eljárásakor. A fő mozgást azonban – szemben az esztergálással – nem a munkadarab, hanem a marószerszám végzi.

A pontos és bonyolult alkatrészeket megmunkálás közben és utána ellenőriznie kell, hogy azok a műszaki rajz előírásainak megfeleljenek.

A műszaki rajzok alapján dolgozva megtervezi a gyártási folyamatot, és mivel cégénél nem csak a hagyományos technikát kell alkalmaznia, a számítógéppel vezérelt berendezések programjait is ő állítja össze, készíti elő.

A hagyományos marógépeken mindent a forgácsoló állít be, kézi forgató-, emelőkarokkal, kapcsolókkal. A munkadarabot úgy munkálja meg, hogy először a gyártást nagyjából eltervezi, nézi a rajzot, és az azon látható információkat (mértani forma, anyag, tűrések, stb.). Ez után állítja be, például a fordulatszámot, majd a munkadarabhoz a szerszámot, meghatározza az előtolást, és elkezdi az adott megmunkálási folyamatot. Minden lépés után eltervezi a következőt, és végrehajtja, azaz a tervezés és végrehajtás folyamatosan váltják egymást, míg a munkadarab el nem készül.

A numerikusan vezérelt marógépeknél más a feladata. Itt a szükséges munkalépéseket számítógépes program irányítja, de az adatokat a forgácsoló billentyűzet segítségével viszi be a gépbe és tárolja. Megkapja az elkészítendő eszköz rajzát és technológiai leírását. A leírás tartalmazza, hogy milyen gép alkatrészéről van szó, milyen feladatot kell betöltenie és, hogy az, milyen anyagból van.

A rajzot beviszi egy rajzprogramba és megszerkeszti azt. Fontos tudnivaló, hogy a CNC programozás teljesen eltér az informatika hagyományos programnyelveitől. Ez egy különleges gépi nyelv, amely rövid utasítások sorozatából áll. Minden egyes kód megfelel a munkafolyamat egy-egy fázisának és a munkadarab alakjának megfelelő koordináta-rendszerben pontokat rendel hozzá. A hagyományos forgácsolás minden egyes műveletét itt egyetlen gép végzi el.

A próbamenet után a gyártási folyamat automatikusan zajlik, az előre elkészített program szerint pontosan vezérelve. A CNC gépen a gyártási folyamat teljes tervezését el kell végezni, mielőtt a munkadarab tényleges megmunkálására sor kerülne.

A tervezés áttekinthetőségének érdekében az egyes megmunkálási lépéseket megfelelő sorrendben és a hozzájuk tartozó szerszámokkal, és technológiai adatokkal (pl. fordulatszám és előtolás) egy megmunkálási tervben rögzíti. A programot szimulációs rendszerrel leteszteli, majd elkészül az első próbadarab. Ezt a folyamatot szakmai nyelven „programbelövés”-nek nevezik. A károk elkerülése céljából, a próbadarabnál ráhagyással dolgozik, vagyis nem pontos méretre készül az alkatrész. A pontos méretet csak a program hibátlan működése esetén állítja be. A hagyományos forgácsoló gépeknél, bármilyen pontossággal is készültek a munkadarabok, két egyformát nem találunk. Ezzel szemben a CNC gépeken gyártott alkatrészek szinte teljesen azonosak.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

Szerszáma a maró, amelynek élei kemény fémötvözetből, vagy kerámia lapkákból vannak. Az igen változatos fémmegmunkálási eljárások miatt a marógépek széles skálája alakult ki. Ezek a gépek sík és alakos felületek, valamint ezek kombinációinak előállítására használhatók. Termelékenységük általában nagyobb, pontosságuk jobb, mint a hasonló feladatok ellátására szolgáló gyalugépeké, és bonyolultabb alakzatok készítésére is alkalmasak.

A marógépek a rajtuk végzendő feladatok szerint specializálódtak. Megkülönböztetünk konzolos, sík-, másoló, menet-, fogazó és különleges marógépeket, valamint maró egységeket. A marószerszámok szerszámacélból, keményfémből, vagy oxidkerámiából készített több-élű szerszámok. A gépek tartozékai, pl.: forgóasztal, osztófej, vízszintes marófej, marótüskék, satu, hosszirányú osztófej.

A jó szakembernek értenie kell a különféle függőleges, vízszintes, egytetemes, hossz és másoló marógépek, szerszám-marógépek, fogmarógépek kezeléséhez. Értenie kell a hossz és harántgyalu, a vésőgépek működéséhez is. Ismernie kell a különböző mérőeszközök használatát: a tolómérőt, a mikrométert, a nagy pontosságú szögmérőt, furatmérő órát, ellenőrző idomszereket stb.

Az alapműveletekhez a marós sokféle szerszámot használ. Ismerjünk meg belőlük egy párat: palást, homlok, tárcsa, szár, horony, szög, alak és fogaskerékmarót, újmarót,

csigafűrót, csiszolóvászna, kéziszerszámokat. A munkadarab és a szerszám be és felfogására rögzítésére is különböző készülékek szolgálnak.

Marással megmunkálható anyagok: ötvözetlen és ötvözött acélok, öntvények, réz, alumínium és ezek ötvözei illetve műanyag. A munkavégzés közben a szerszám végén keletkezett hőt itt is hűtőfolyadék alkalmazásával vezetik el (olaj stb.). Munkadarabjai elsősorban fémből (acélból, alumíniumból, rézből és ezek ötvözeiből), valamint műanyagból készülnek. Segédanyagként kenő- és hűtőanyagokat használnak.

Hol végzi a munkáját?

A marós többnyire egyedül és önállóan dolgozik egy-egy gépen egy, illetve több műszakban. A technikai fejlődés következtében a termelést általában tömeggyártás jellemzi. A fogácsoló szakmák (esztergályos, marós, köszörűs) a gyárakban külön üzemszekt alkotnak, a munka hatalmas csarnokokban folyik és az anyagmozgatás is gépesítve van. A munkakörülményekre jellemző a zárt tér, a jó megvilágítás. A munkáltatótól függően változatosak a lehetőségek. Vállalkozás esetén a kisipari üzemek működtetése, irányítása, a gazdálkodásra és vállalkozásra vonatkozó érvényes rendelkezések, valamint a munkavégzésre irányuló egészségvédelmi, munkabiztonsági és tűzvédelmi, balesetelhárítási előírások betartása éppen olyan fontos, mint a nagyüzemek esetében.

A munkaidő gyakorlatilag megfelel a normál munkaidőnek, túlórák előfordulhatnak. Gépektől függően fokozatosan térnek át a kétműszakos munkarendre, a többfunkciós munkagépek minél teljesebb - 24 órás - kihasználása érdekében.

A forgácsoló szakember egyedül dolgozik, de a csarnokban kollégáival együtt van.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel kerül kapcsolatba?

A marósok többnyire egyénileg dolgoznak, de nagyobb szériák előállítására, sorozatgyártás esetén munkacsoportot alkotnak. Munkájuk során kapcsolatot tartanak a kollégákkal, a mérnökökkel, a segédmunkásokkal, az üzemvezetővel, az anyagszállítókkal, de kapcsolatba kerülnek a raktárosokkal és egyéb szakemberekkel is.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

Az ipari fémszakmákban általában nagyobb állóképességre van szükség, mint más területeken. Az ülő munka itt egyáltalán nem jellemző. A karbantartó műhelyben végzett gépi fémmegmunkálási munkák mozgásigénye a szakmában megszokottnál valamivel alacsonyabb.

A forgácsolás bármely szakterületén dolgozók önállóan, többnyire állandó munkahelyen, kissé hajlott testhelyzetben végzik munkájukat. A szakma egészségügyi előfeltétele a legalább átlagos testi felépítés. A munkavégzés közepesen nehéz fizikai megterheléssel jár. A munkadarabok emelése, toló, húzó mozdulatok végzése gyakori. A karok, a kéz, az ujjak használata jellemző. Az állandó zaj és baleseti veszély fokozza a megterhelést, a fémpor és az olaj, mint szennyezőanyag ártalmas az egészségre. A korszerű munkahelyeken azonban a munkafolyamatok tiszta környezetben zajlanak.

Az állás nem lehet a forgácsoló számára megerőltető. A gépek hibás működésére a gyanús zajok hívják fel a figyelmet. Ahhoz, hogy a gépzörejekre, hibákra már jó előre felfigyeljen, a hallásának is rendben kell lennie. Zajártalom 80-100 dB. Hiszen nem árt, ha a marómester ezekre a hangokra villámgyorsan reagálni tud.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A hosszú állás a satu vagy a marógép mellett statikus panaszokhoz vezethet. Az egyoldalas munkahelyzet a csontváz deformálódását idézheti elő.

Legyen az egyedi-, illetve szériagyártás, a meghatározott előírások, a biztonságtechnikai előírások, utasítások és egyéb dokumentációk figyelembe vétele.

A marógép percenként több ezres fordulatszámmal forog. A marós feszülten figyeli a munkafolyamatot. Fémforgácsok fodrozódnak acélkékes színben; borotvaélesek és izzó forróak. A forgácsolóval szemben támasztott talán legfontosabb követelmény a gondos munka. A marásra is érvényes ez, marás, forgácsolás közben szilánkok röpködnek a levegőbe. Olyan élesek, akár a kés és nem ritkán tűzforróak. A maróstól megkövetelik a nagy figyelmet, az erős összpontosítást. A forgácsolás közben szétrepülő izzó forgács, égési sérülést, és szemsérülést okozhat.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- jó látás,
- teljes látótér és térlátás,
- jó egyensúlyérzék,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata,
- fokozott figyelem.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- fokozott balesetveszély,
- zaj,
- poros, füstös, gázos levegő.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

A jó látás ehhez a szakmához feltétlenül szükséges. A hagyományos gépen történő megmunkáláskor gyakran előfordul, hogy két kézzel kell egyszerre dolgozni, egy hosszanti és egy keresztirányú mozgást vezérelni. Ezért a marósnak jó kézügyességre, magabiztos mozgásra van szüksége.

A műszaki rajzok és dokumentációk olvasásához, a vonalak és pontok felismeréséhez, a mérőműszereken a mért értékek pontos leolvasóhoz fontos a jó látás. Fontos a megfelelő elemző- és kombinációs készség, és a monotónia-tűrés, hiszen sorozatgyártáskor a marósnak el kell viselnie az egyhangúságot.

Ahhoz, hogy a munkadarab pontosan elkészüljön az összpontosított figyelem, a szemnek és a kéznek összehangolt, nyugodt munkája nagyon fontos.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

A felhasználó szintű számítógépes ismeretek elengedhetetlenek.

Ezen belül nagyon fontosak a rajzoló, illetve szerkesztő programokban való jártasság, és nélkülözhetetlen a kiváló rajzkészség.

A marós szakma eredményes gyakorlásához jó matematikai érzék és nem utolsósorban műszaki szemlélet szükséges.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Az a fiatal, akit és a technika fejlődése is érdekel, illetve lépést tud vele tartani, vonzzák az újdonságok, ebben a szakmában jól fogja magát érezni.

Munkájában örömet nyújt, hogy keze alatt formálódik az alapanyag, a fényesre csiszolt munkadarabok látványa. Érdeklődnie kell a tárgyak iránt, de fontos számára az is, hogy a gépek működését jól ismerje. Kedvelnie kell az ismétlődő feladatokat, és a szabályokat ahhoz, hogy munkáját a megkívánt precizitással legyen képes végezni.

Szakképzés

A marós szakmai képzés célja olyan általánosan művelt, korszerű szakmai elméleti és gyakorlati felkészültségű szakemberek képzése, akik képesek ellátni a marós szakképesítés munkaterületének megfelelő munkaköröket, foglalkozásokat.

Előképzettség

Nyolcadik évfolyam elvégzésével tanúsított alapfokú iskolai végzettség, valamint szakmai alkalmassági követelményeknek kell megfelelni.

Képzési idő

Évfolyamok száma 2, amelyben az elmélet és gyakorlat aránya 40-60%.

A képzés szakmai tantárgyai: Műszaki ábrázolás, Anyagismeret, Szakmai alapismeretek, Műszaki alapismeretek, Irányítástechnikai alapismeretek, Műszaki mérések, CAD alapismeretek, CNC gépkezelés stb.

A szakképesítés vizsgakövetelményei

A szakmai vizsgáztatás három részből tevődik össze: írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgarészekből.

A gyakorlati vizsga tartalma: gyártási rajz alapján, munkadarabok elkészítése gépi megmunkálással. A munkadaraboknak a következő műveleteket kell tartalmazniuk: különböző gyártásközi és gyártás utáni méretellenőrzések, sík és kapcsolt felületek marása, többlépcsős felület marása, horonymarás, osztófej vagy körasztal alkalmazásával végzett marás előírt felületi érdességgel.

Kapcsolódó foglalkozások

Lakatos,
Fém megmunkáló gépkezelő,

Szerszámkészítő,
Fémipari eszközgyártó.

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

CNC marós,
CNC esztergályos,

Fémforgácsoló,
CNC forgácsoló.

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája). Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A marós foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

A szakma jövőjéről készült tájékoztatás a <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php> weblapon érhető el, a foglalkozás megadásával.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.